

СТЕНОГРАМА
засідання Комітету Верховної Ради України
з питань освіти, науки та інновацій
13 серпня 2025 року

Веде засідання Голова комітету БАБАК С.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Доброго дня, шановні колеги. Радий всіх вітати на засіданні комітету. Будемо починати, да?

Отже, починаємо засідання Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій. Сьогодні у порядку денному 7 питань.

Перше. Про проект Закону України про внесення змін до Закону України "Про наукову і науково-технічну діяльність" щодо питань дослідницької інфраструктури та підтримки молодих вчених (повторне друге читання).

Друге. Про проект Закону України про внесення змін до Закону України "Про освіту" щодо використання в освітньому процесі освітнього мобільного додатку "Мрія", а також використання електронних документів про освіту.

Третє. Про проект Постанови про звернення Верховної Ради України до Кабінету Міністрів України щодо скасування наказів Міністерства освіти і науки України, поданий народним депутатом Сушком.

Четверте. Про проект Постанови "Про звернення Верховної Ради України до Кабінету Міністрів України щодо забезпечення доступу до освіти", поданий народним депутатом України Фрісом.

П'яте. Про затвердження Плану роботи Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій на період чотирнадцятої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання.

Шосте. Про затвердження пропозицій Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій до проекту порядку денного чотирнадцятої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання.

Сьоме. "Різне".

Шановні колеги, чи є зауваження, доповнення, пропозиції до порядку денного?

Якщо немає, то прошу проголосувати. Хто – за?

КИРИЛЕНКО І.Г. Кириленко – за.

ВОРОНОВ В.А. Воронов – підтримую.

ПАВЛЕНКО Р.М. Павленко – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Хто – утримався? Проти? Немає.

Дякую, колеги. Одноголосно рішення прийнято.

Отже, переходимо до першого пункту порядку денного - про проект Закону України про внесення змін до Закону України "Про наукову і науково-технічну діяльність" щодо питань дослідницької інфраструктури та підтримки молодих вчених (реєстраційний номер 10218).

Доповідачем має бути Валерій Вікторович Колюх, голова підкомітету, але мені здається, що його сьогодні з нами немає. Тому, якщо ви не заперечуєте, то замість нього доповім я.

Отже, шановні колеги, я нагадаю, що у нас законопроект 10218 вже мав приємність розглядатися Верховною Радою і таблицю до другого читання ми з вами вже голосували, але так сталося, що голосів на нього трішки не вистачило і він пішов на повторне друге читання.

Шановні колеги, у вас у всіх є таблиця до повторного другого читання. Що в ній змінилося? Якщо я правильно пам'ятаю, бо це вже було достатньо давно. Якщо я правильно пам'ятаю, то у нас залишилося все, що на другому читанні в перший раз, коли ми з вами затверджували таблицю, окрім того, що ми зобов'язуємо, по суті, ми відмінюємо норму, яку прийняли в 22-му році, коли дозволяли академіям наук всім не проводити вибори або проводити вибори на власний розсуд. Зараз ми цю норму прибираємо і тепер вибори будуть проходити в усіх наукових установах загального порядку відповідно до закону. Це мені здається, якщо я правильно пам'ятаю, то це єдина норма, яку ми додали до другого читання, до повторного другого читання.

Тому таблиця у вас. Якщо є якісь заперечення, зауваження, застереження, пропозиції, прошу народних депутатів їх озвучити.

Іван Григорович, будь ласка.

КИРИЛЕНКО І.Г. Сергій Віталійович, хочу нагадати про те, що у нас просто вийшов трішки конфуз із цим законом. Ви пам'ятаєте, ми домовилися, що ми без обговорення приймаємо, голосуємо. Ну, так сталося, що наша фракція приймала рішення утриматись. Ви знаєте цю історію, я не хочу її, як кажуть, іще раз повторювати. Але конфуз вийшов з приводу того, що до закінчення пленарного дня ще було багато часу, а голосів ні на що немає. І голова запропонував: давайте хоч приймемо закон, який не викликає ніяких суперечностей. Поставив на голосування – 223 голоси. Ну дійсно, голосів не вистачило чисто, причина майже технічна, не політична.

Тому, Сергій Віталійович, перша пропозиція. На Погоджувальній раді я буду говорити з лідером нашим знову-таки повернутись до пропозиції і без обговорення проголосувати, поки людей в залі буде достатньо, щоб він набрав абсолютно достатню кількість голосів. Незалежно від того, яке рішення у нас приймуть – утриматись чи ні, закон набере достатню кількість голосів.

А запитання таке. Ми скасовуємо тільки для виборів в академіях наук чи і в усіх підрозділах академій наук?

ГОЛОВУЮЧИЙ. В усіх підрозділах також в усіх наукових установах.

КИРИЛЕНКО І.Г. Все, пропоную голосувати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Колеги, чи є ще зауваження, пропозиції? Немає. Можемо переходити до прийняття рішення. Добре.

Шановні колеги, отже, ставлю на голосування проект висновку комітету до проекту Закону України про внесення змін до Закону України "Про наукову і науково-технічну діяльність" щодо питань дослідницької інфраструктури та підтримки молодих вчених (реєстраційний номер 10218) (повторне друге читання).

Перше, затвердити порівняльну таблицю до проекту Закону України про внесення змін до Закону України "Про наукову і науково-технічну діяльність" щодо питань дослідницької інфраструктури та підтримки молодих вчених (реєстраційний номер 10218).

Друге. Рекомендувати Верховній Раді України відповідно до пункту третього частини першої статті 123 Закону України "Про Регламент Верховної Ради України" проект Закону України (реєстраційний номер 10218), поданий Кабінетом Міністрів України, за результатами його розгляду в повторному другому читанні прийняти у повторному другому читанні та в цілому у запропонованій комітетом редакції та доручити комітету під час підготовки тексту прийнятого закону для підпису Головою Верховної Ради України здійснити спільно з Головним юридичним управлінням Апарату Верховної Ради України його техніко-юридичне доопрацювання.

Доповідачем на пленарному засіданні Верховної Ради України визначити народного депутата України голову підкомітету з питань науки та інновацій комітету Колюха Валерія Вікторовича.

Хто – за, прошу проголосувати.

КИРИЛЕНКО І.Г. Кириленко – за.

ВОРОНОВ В.А. Воронов – підтримую.

ППА Н.Р. Піпа – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. 9.

ЛИС О.Г. Лис – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Хто – утримався? Проти? Немає. Дякую, колеги. Рішення прийнято одноголосно.

Переходимо до наступного пункту порядку денного, пункт другий. Про проект Закону України про внесення змін до Закону України "Про освіту" щодо використання в освітньому процесі освітнього мобільного додатку "Мрія", а також використання електронного документа про освіту (реєстраційний номер 13465). Доповідачем є автор законопроекту голова комітету співдоповідачем Ольга Володимирівна Коваль.

Шановні колеги, з приємністю представляю вам цей проект закону. Насправді ви пам'ятаєте, як 2 роки тому виникла ідея створити мобільний додаток "Мрія". Рік тому почалося його повноцінне пілотування. Зараз вже більше шести тисяч шкіл подали заявки до доєднання до цього додатку.

Насправді це важливий елемент нашої цифрової освітньої інфраструктури і зараз прийшов час внести його в законодавство, поєднати з іншими реєстрами, захистити персональні дані і запропонувати в законопроекті, щоб електронний документ про освіту і його електронний додаток визнавався на рівні з паперовими. Для того, щоб як ми вже звикли з водійськими правами, для того щоб полегшити життя тим, хто вже отримав документи про освіту і не всюди носити свій оригінал.

Мені здається, що це дуже спростить життя для тих, хто вже отримав документи про освіту, разом з тим це дуже спростить життя здобувачам освіти, які користуються додатком, і вчителям, які ним користуються, через зменшення бюрократії, звітності і всіх інших невластивих професії вчителя функцій.

Якщо коротко, то це все. Доповідь закінчив.

Ольго Володимирівно, будь ласка, вам слово.

КОВАЛЬ О.В. Доброго дня, колеги. Дякую, Сергію Віталійовичу.

Я не буду багато часу вашого займати, оскільки ми на засіданні підкомітету з питань професійно-технічної та фахової передвищої освіти детально розглянули цей законопроект, обговорили його з центральними органами виконавчої влади, всі мали можливість висловитися, і за результатами обговорення на підкомітеті рекомендували даний законопроект рекомендувати комітету прийняти в першому читанні за основу.

Дякую, колеги.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Ольго Володимирівно.

Шановні колеги, чи є необхідність обговорення?

Іван Григорович, будь ласка.

КИРИЛЕНКО І.Г. Дякую.

Хочу задати питання. Науково-експертне, яке робить детальну оцінку всім законопроектам до першого читання, які висловило застереження, зауваження? Бо зараз до цього дуже прискіпливо в результаті отих всіх треволнень, які були в залі при прийнятті певних законів, зараз буде дуже

прискіплива увагу до цього. Науково-експертне, які застереження, зауваження, скажіть, будь ласка?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дивлюся на зауваження Науково-експертного управління. Є у них застереження, що передбачається законом деякі речі визначати на підзаконному рівні, натомість вони повинні бути прописані в законі. Викликає сумнів формулювання, наприклад, "за бажанням", викликає сумнів фраза "можуть оброблятися" та інші техніко-юридичні, термінологічні правки. Тому ми домовилися про те, що ми підемо у два читання, для того щоб ці техніко...

І у Міністерства освіти, до речі, були невеличкі зауваження до цього проекту закону. Тому ми підемо у два читання. Це ті речі, які легко виправляються до другого. Немає необхідності переробляти сам текст закону.

КИРИЛЕНКО І.Г. Сергію Віталійовичу, і попутне запитання тоді: захист персональних даних – це завжди трепетне питання. Будь ласка.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Захист персональних даних виключно у відповідності до Закону "Про захист персональних даних", тому з цим проблем немає. У законі є виключні повноваження або, скажімо так, виключні випадки, в яких, вони зазначені прямо в законі, вичерпні випадки, в яких держава може використовувати персональні дані, які будуть міститися при роботі з цим застосунком.

КИРИЛЕНКО І.Г. Дякую. У мене питань немає.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Іване Григоровичу.

Колеги, ще в когось є питання? Немає. Можемо переходити до голосування? Дякую.

Тоді ставлю на голосування проект рішення комітету.

Перше. Рекомендувати Верховній Раді України відповідно до частини третьої статті 93 Регламенту Верховної Ради України включити проект Закону України про внесення змін до Закону України "Про освіту" щодо використання в освітньому процесі освітнього мобільного додатку "Мрія", а також використання е-документа про освіту, поданий народним депутатом Бабаком та іншими народними депутатами України, до порядку денного сесії Верховної Ради України.

Друге. Відповідно до пункту першого частини першої статті 114 Регламенту Верховної Ради України проект Закону України про внесення змін до Закону України "Про освіту" щодо використання в освітньому процесі освітнього мобільного додатку "Мрія", а також використання е-

документа про освіту (реєстраційний номер 13465) за результатами його розгляду в першому читанні прийняти за основу.

Третє. Доручити Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій доопрацювати зазначений законопроект з урахуванням пропозицій і поправок суб'єктів права законодавчої ініціативи, пропозицій, висловлених у висновку Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій від 13 серпня 2025 року, відповідно до частини першої статті 116 Регламенту Верховної Ради України та внести його на розгляд Верховної Ради України у другому читанні.

Доповідачем на пленарному засіданні Верховної Ради України з цього питання визначити голову комітету.

Хто – за, прошу проголосувати.

КИРИЛЕНКО І.Г. Кириленко – за.

ППА Н.Р. Піпа – за.

ВОРОНОВ В.А. Воронов – за.

ЛИС О.Г. Лис – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, колеги.

КОВАЛЬ О.В. Коваль – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Хто – утримався? Проти? Немає.

Дякую, колеги. Рішення прийнято одноголосно.

Переходимо до третього пункту порядку денного – про проект Постанови "Про звернення Верховної Ради України до Кабінету Міністрів України щодо скасування наказів Міністерства освіти і науки України" (реєстраційний номер 13373), поданий народним депутатом України Сушком та іншими народними депутатами України.

Доповідачем мав би бути Павло Миколайович Сушко – автор законопроекту, його з нами, наскільки я розумію, немає. Співдоповідачем буде Сергій Валерійович Колебошин.

Сергію Валерійовичу, будь ласка.

КОЛЕБОШИН С.В. Дякую за довіру. Оскільки цей наказ скасовано, є пропозиція відхилити цю постанову.

Доповідь закінчив.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Сергію Валерійовичу.

Мав розмову з автором постанови, він не заперечує, тому що питання знято з розгляду через те, що вирішено в тому вигляді, в якому хотіли його вирішити автори постанови.

Шановні колеги, немає заперечень? Іван Григорович, будь ласка.

КИРИЛЕНКО І.Г. Сергію Віталійовичу, нагадайте ще, бо нас слухають не тільки ми, що скасовано? Суть.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Це постанова зареєстрована Павлом Миколайовичем Сушком, вона передбачала скасування наказу 1112 і. Який? І 1276. Через те, що уряд частково вирішив цю проблему, вона абсолютно влаштовує авторів постанови, тому це питання вважається знятим. Це стосувалось шкіл в прифронтових регіонах, чутливого питання по наповненості дистанційних класів і так далі.

КИРИЛЕНКО І.Г. Немає питань.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Іване Григоровичу.

Хто ще бажає висловитись по цьому питанню? Немає. Можемо переходити до прийняття рішення. Дякую, колеги.

Ставлю на голосування проект рішення комітету.

Перше, рекомендувати Верховній Раді України відповідно до пункту 2 частини першої статті 114 Регламенту Верховної Ради України проект Постанови (реєстраційний номер 13373), поданий народним депутатом України Сушком та іншими народними депутатами, за наслідками його розгляду в першому читанні відхилити.

Доповідачем на пленарному засіданні Верховної Ради України з цього приводу визначити народного депутата України, заступника Голови Комітету Сергія Валерійовича Колебошина.

Хто за, прошу проголосувати.

КИРИЛЕНКО І.Г. Кириленко – за.

Сергію Віталійовичу, і маленьке уточнення. З формулюванням з тим, що втратило актуальність у зв'язку з прийняттям відповідного рішення уряду, бо якось по депутату трошки нетактовно відхилити.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре. Додамо до проекту рішення.

Хто – утримався? Проти? Немає. Дякую.

ВОРОНОВ В.А. Сергію Віталійовичу, я трохи переплутав, думав, чи Іван Григорович виступає чи голосує. Я – за, я підтримую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Одноголосно. Рішення прийнято.

КИРИЛЕНКО І.Г. Я теж – за, тільки маленьке уточнення вніс. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ми його додаємо, Іване Григоровичу.

Шановні колеги, переходимо до наступного пункту порядку денного. Пункт четвертий, про проект Постанови "Про звернення Верховної Ради України до Кабінету Міністрів України щодо забезпечення доступу до освіти" (реєстраційний номер 13506), поданий народним депутатом України Фрісом Ігорем Павловичем та іншими народними депутатами України.

Тут ми трішки довше поговоримо. Доповідачем має бути Ігор Павлович Фріс. Я сподіваюсь, що він з нами є. Немає. Тоді співдоповідачем є Сергій Валерійович Колебошин – заступник голови комітету.

Будь ласка, Сергію Валерійовичу.

КОЛЕБОШИН С.В. Дякую, колеги.

Насправді я думаю, що ми не будемо починати обговорення, а продовжимо те обговорення, яке вже було на підкомітеті, оскільки досить велику частину всіх аргументів ми вже почули. Усвідомлюючи той факт, що нас слухає більша кількість людей, ніж у понеділок і доєдналися колеги з комітету, трохи повторюся.

Йдеться про те, що з 1 вересня цього року і з 1 вересня наступного року, 2026-го, не будуть виділятися кошти освітньої субвенції для закладів освіти, в яких навчається менше ніж 45 дітей в цьому році і 60 дітей в наступному році. Відповідна постанова є відповіддю і на вимоги якості освіти, забезпечення якості освіти, оскільки така кількість дітей в школі передбачає, що... Ну скоріш за все йдеться про малокомплектні школи і зазвичай це в сільській місцевості. І, як демонструють і наші внутрішні індикатори і всі міжнародні індикатори, це не про якість освіти – це просто про забезпечення роботи закладу.

Але, менше з тим, не можна забувати про те, що освіта це не є річ в собі, це є частина великої складної системи держави. І це є і громади, це є і люди. І відповідно такі рішення, вони мають не тільки прийматися, а і супроводжуватись відповідною роботою по збору інформації, по переконанню. І цю роботу мають робити різні стейкхолдери. Я далекий від, не поділяю думку багатьох колег, що тут єдине міністерство зобов'язане це робити, величезною мірою це є робота обласних військових адміністрацій, які відповідають за впровадження державної політики на тій чи іншій території, і в першу чергу насправді громад.

Оскільки це рішення було прийнято півтора року тому, у нас досі є величезна кількість громад, які або не зробили нічого або свідомо проігнорували, сподіваючись на те, що в якийсь спосіб воно вирішиться, в тому числі і в спосіб скасування цієї постанови. Це все лірика. Я з

величезною повагою відношуся до всіх колег народних депутатів, які підписали цю постанову, це більше ніж 80 колег. І я абсолютно впевнений, що всі колеги усвідомлюють, що це не від того, що не хочеться там забезпечувати якість освіти і так далі, а від того, що хочеться запобігти певному колапсу, коли на 1 вересня навчального року, який вже не за горами, а за три тижні розпочнеться, у нас буде якась кількість шкіл, яка фактично не буде фінансуватися за рахунок коштів освітньої субвенції. Тобто не будуть фінансуватися заробітні плати вчителів.

І тут ми зіткаємося якраз з цією фразою, яку я казав в понеділок, що знання класного рецепту не гарантує відкриття класного ресторану. Це навіть не "вміла готувати – не вміла подавати", а це ще гірше, це ще більший розрив. Оскільки за півтора роки фактично після прийняття постанови, знову ж таки кажу, якщо б адмініструвати цю інформацію, збирати і так далі, то ми б не мали взагалі приводу для обговорення, бо поступово би еволюційно проблема сама по собі вирішувалася.

Коли була ця постанова зареєстрована, у нас була актуальна інформація тільки на 5 вересня, коли там складають звіти школи, приблизно на 5 вересня 2024 року. І за цією інформацією у нас закладів, де вчиться менше ніж 45 дітей, по країні було більше ніж 500. І зрозуміло, що це величезний відсоток від загальної кількості закладів в країні. Звісно, що набагато менший відсоток дітей, які вчать, але відсоток самих закладів величезний. І так просто взяти і закривати – це був би дійсно такий соціальний вибух.

І от у мене велике питання до того, чому протягом всього навчального року ця інформація не актуалізувалася, очікуючи новий звіт, який всі школи будуть здавати на початку вересня, якщо на 1 вересня у нас вже є ця проблема?

За моєю інформацією, після того, як ми активно це питання підняли і з колегами-мажоритарниками на нараді, яка була в п'ятницю, і після цього на підкомітеті в понеділок, зараз актуальна оперативна інформація, вона не є офіційною, але вона є оперативною, таких закладів насправді 56 і масштаб проблеми виглядає зовсім іншим. Нам у будь-якому випадку треба цю проблему вирішувати, оскільки ми не можемо дозволити, щоб була така ситуація, що навіть 56, навіть 5, навіть 1 школа не фінансувалася, в яку 1 вересня підуть діти, вийдуть вчителі на роботу, вже виходять з відпусток і так далі. Тому нам треба вирішувати це питання.

Я не є великим прихильником того, щоб щось скасовувати, бо все ж таки це рішення з освітньої точки зору адекватне. Воно нормальне, правильне. Це про якість освіти. Але знову ж таки просто сказати, що "ви нічого не зробили за півтора року і тому, вибачте, ну тепер ніхто не буде фінансуватись" – ні.

Нам треба все ж таки знаходити рішення, особливо враховуючи позицію Світового банку. А ні для кого не є таємницею, що з видатками системи освіти нам допомагають, м'яко кажучи, донори. Це я про заробітні

плати і про купу інших витрат. І одним з критеріїв надання грошей, які йдуть в тому числі і на освітню субвенцію, це є відповідність цим критеріям – 45 і 60 в наступному році. Якщо ми не будемо виконувати ці критерії, партнери можуть ставити питання про припинення такої допомоги. І це не фігура мовлення мови і не фантазія, а це реальність.

Тому нам в будь-якому випадку треба знайти рішення. І рішення треба знайти в серпні. Відповідно для того, щоб знайти оптимальне рішення, в який спосіб ми все ж таки ці 56 чи якусь іншу кількість закладів профінансуємо, чи знайдемо щось інше, нам, от про це сьогодні і поговоримо. Я бачу, там багато і колег, і різних інших стейкхолдерів. Разом з тим, ми маємо зробити домашню роботу і роботу над помилками, для того щоб у наступному році, коли ми будемо говорити про 60 дітей, подібної ситуації не відбувалося.

Якщо говорити мою суб'єктивну точку зору, то я вважаю, що величезна провина в тому, що не відбулася ця трансформація заздалегідь, умовно кажучи, її можна розподілити в рівних чи не рівних долях на трьох гравців – це починаючи згори. Я вважаю, що міністерство мало протягом року адмініструвати цю історію, моніторити, дивитись, працювати.

Друге, величезний прошарок – це обласні військові адміністрації. Коли департамент освіти не має комунікації з відділами освіти в громадах або з головами громад, то департамент освіти не має казати міністерству: "Ми не змогли", - а так відбувається. Департамент освіти має працювати зі своїм очільником, з очільником обласної адміністрації, в якого є свої важелі роботи з очільниками громад.

Ну і відповідно громади. Дуже дивно чути від деяких голів громад, що: "Ой, ми от влітку маємо закрити школу! Як? Що нам робити?", - і так далі. Вибачте, ця постанова, їй вже півтора роки! Тобто якщо голова громади не цікавиться нормативними документами, які виходять з Кабміну, з Верховної Ради, з Офісу Президента, то це говорить про якість роботи такого голови.

Але, менше з тим, ми маємо проробити величезну домашню роботу. Це стосується не тільки того, як закривати чи реорганізовувати ці школи. Я хочу зауважити, що не іде мова про закриття школи. Закривають школи громади, рішенням громади. Іде мова про пониження ступеню, наприклад, про перетворення в філію, про те, що залишаються початкові школи, їх ніхто не чіпає, початкові школи. Я б хотів би, щоб не було в нас маніпуляцій щодо того, що будуть закриватись, особливо початкові і так далі. От про початкові точно ніхто мови не веде.

Відповідно я б хотів би, щоб ми, по-перше, знайшли рішення, ґрунтуючись на даних, по-друге, ми подивились на дотичні проблеми – це проблема розподілу шкільних автобусів, яка перетворилась в політичний інструмент. Це проблема того, якою є процедура реорганізації школи і скільки часу вона займає, це проблема адміністрування таких процесів. І

після цього виходили на рішення таке, яке дозволить все ж таки нам, щоб в нас не було колапсу навіть по цих 56-и навчальних закладах. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Сергію Валерійовичу.

Давайте обговоримо. Бачу руку пані Лариси Білозір. Будь ласка. А потім Іван Григорович.

БІЛОЗІР Л.М. Вітаю, колеги.

Ну насправді я тут багато з чим погоджуюсь з паном Колебошиним. Насправді я підписант цієї постанови і моя така, знаєте, позиція буде, що нам потрібно, як пан Колебошин сказав, дуже серйозно переглянути питання по закриттю там, де 60 дітей – оце буде соціальний вибух.

Щодо того, що 45 дітей. Насправді дані, які нам надало МОН, хоча там є купа питань, ви праві, пане Колебошин, що там оперативно збиралося. Я взяла тільки вибірково три школи і ні по одній дані повністю не збереглися, не підтвердилися. Ну це я трошечки пізніше про це. Але якщо тільки взяти загалом, то ці дані підтверджують, що так звана реформа малих шкіл, вона вже пройшла. Ну тобто вже більшість громад трансформували у філії або закрили, і ти вже нічого не зробиш.

Зараз мені дзвонять, там. До речі, деякі громади взагалі пропущені там в таблиці. Мені дзвонять з Соболівської громади, там дві школи закрили, яких там немає, ну взагалі нема в цій таблиці, а вони вже закрили. І знаєте, міська рада була рада старатися, тому що дійсно видатки дуже великі. Якби вони зробили філію, вони б отримали, там, мільйон субвенції, але утримувати ту школу з 39 дітей це ще 3 мільйони.

Тому дуже багато сільських голів цим скористалися, постановою. І знаєте, що вони кажуть? "Оце депутати такі, це от така держава. А ми, нам сказали закрити". Хоча вони людям не кажуть, що вони могли зробити філію. Вони могли. Тобто я вам говорю про всі сторони. Тобто могли зробити філію, могли, скажімо так, частину ліквідувати. Вони як би половину ліквідували і, в принципі, можливо це правильно.

Але я хочу вам сказати, що є дійсно оцих 56 шкіл, про які говорив Сергій, там треба дуже індивідуальний підхід. По-перше, якщо їх прошерстити, у мене в області їх тільки дві, одна вже розпустилася, а всі таблиці там 39 дітей. До речі, я не знаю, чому АІКОМ не користувалися, чому по телефону збирали дані? Зрозуміли? Тобто в одній вже персонал розійшовся. У нас на сьогодні неактуальні дані – це до Міністерства освіти. Хоча я розумію, що вони це в такому авральному збирали, скажімо так, ключі, ці дані. Тобто вже одна відпала, але там політичне рішення, вони спеціально її не ліквідовували, щоб міська рада не мала від того проблем. А вона сама уже як би, там людей немає і дітей немає.

А друга школа торканівська, будь ласка, зверніть увагу, це, скажімо так, така гірська місцевість, там дорога жаклива, я колись була депутатом

облради, її розмиває постійно. 18 кілометрів до школи, автобус написано – "так", а його ні, немає, зверніть увагу. Тобто дійсно, це не важко, якщо є політична воля, я дуже прошу, цих 56 шкіл, давайте сядемо і їх пропрацюємо і увійдемо в їхню ситуацію.

Далі, торканівська школа. Міська рада не збирається з березня місяця, тобто автобус вони не куплять, співфінансування немає, і може і не збереться – там депутатів немає. Це безпечна громада, ну така безтолкова. Вони всі роз'їхались по світах, зверніть увагу. І фактично виходить, вони хотіли зробити філію, бо дійсно проблема. Філію не змогли. А тепер з 1 вересня що їм робити? Рішення ради так і не буде. Тобто по закону вони мають її зберегти, а як фінансувати? Вони не збираються. І які це кошти? Да, там на залишку 20 мільйонів, бо вони якби. Розумієте?

Тобто я до того, що я дуже прошу міністерство, пан Сташків, скільки я його просила, він ніколи не чув, але я вас хочу попросити, будь ласка, ну почуйте нас! Тобто ми вас розуміємо і ми частково погоджуємось, народні депутати, зокрема я, я розумію, чому це було зроблено і погоджуюсь якби, що можливо, там економія 2 мільярди, хоча це всього 500 тисяч доларів. Тобто там є і ви дали можливість громадам фактично те, що є збитковим і те, що вони не потягнуть, закрити і подумати про перевід дітей і так далі. Але цих 56 шкіл, давайте по кожній пройдемося, їх буде ще менше, бо там вже деякі розпустилися. Але там, де гірська місцевість, там, де дітям важко доїхати, там, де автобуса немає, там, де безтолкова місцева рада не збирається і не збереться, давайте їм допоможемо.

В принципі і саме головне, давайте переглянемо цих 60 дітей на наступний рік, тому що демографічна ситуація дуже складна, 60 це не 45 – це буде дійсно величезна проблема. І я дуже прошу, щоб ми завчасно, не за пів місяця почали кричати гвалт, а щоб ми це зробили як би раніше і почали це обговорення зараз.

В принципі, проаналізувала цю таблицю. По великому рахунку, кажу, дуже погано зі збором інформації. Це ж одразу неправильні рішення приймаються. Ну я ж кажу, по вибірці взяла три школи, три громади і скрізь є проблеми, скрізь неправильна інформація де-не-де, навіть абсолютно неактуальна, хоча це збирали по опитуванню серед громад.

Ну і дійсно є такі області як Чернігівська, Львівська, Вінницька, Тернопільська, Полтавська, Івано-Франківська, де дуже багато таких маленьких шкіл. Робота вже основна зроблена, залишилося всього 50 шкіл, за якими ми маємо звернути увагу. Там, де вже закрили, ми нічого не зробимо, хоча люди дуже обурюються. Це вже закрито, це вже не повернешся. Але там, де є проблематика, я дуже прошу, щоб ми по кожній. Бо я хочу, щоб ви почули, по Вінницькій області одна школа торканівська, звернули увагу і щоб ми з вами пропрацювали.

Тому, звісно, висновки такі, що економічний аргумент зрозумілий, зекономили там десь 2 мільярда гривень. Ну, говорить пан Колебошин про

якість освіти, але стратегії областей, ми бачимо, різняться: одні роблять ставку на ліквідацію, інші на філії чи початкові школи. Є сенс конкретизувати критерії відбору, тобто дистанції, дороги, демографія, безпека, мережа автобусів, щоб оцих уникнути неузгодженостей і нерівностей доступу. І також ризики доступності у нас виникають. Це низька забезпеченість автобусами в частині регіонів, зростання путі підвозів, ризики у нас прогулів, відтоків, нерівності. Тому в умовах воєнного стану логістика – це критична зміна, її треба ну як би взяти до уваги. І людський фактор. 5,5 тисяч працівників у вибірці, яку я зробила, то це істотна кадрова хвиля. Тому тут треба перепідготовка, переведення. Ну, я думаю, вони більш-менше це все зробили на місцях.

Тому дуже прошу, пане Сташків, почуйте! Оцих 50 шкіл, давайте сядемо, ретельно пропрацюємо, там багато відпадуть, але є різні дуже критичні ситуації, як я вам назвала: проблема з місцевою радою, проблема з довозом, проблема з автобусом, проблема з місцевістю – і тут треба попрацювати. І я думаю, що це буде вагома, як би така суттєва підтримка. І ця постанова, ну якщо вона винесеться, я думаю, депутати її підтримають, але вже пізно, вже робота проведена. І, в принципі, я думаю, що я би скасувала в частині 60-и дітей, а тут уже це було чисто політична така річ, яка фактично не відверне назад те, що вже відбулося.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Давайте ми, напевно, зараз дамо всім висловитись, а потім вже дамо Міністерству освіти можливість відповісти на всі питання одночасно.

Ларисо, дякую вам.

Іван Григорович. Потім Михайло Гончар. Потім наша колега.

КИРИЛЕНКО І.Г. Сергію Віталійовичу, дякую. Я думаю, питання зрозуміле. І треба обговорити конкретні пропозиції. Моя пропозиція така.

Перше, питання політичне. Абсолютно політичне.

Друге, в основу – дитина. Дитина! Ні слова за дітей не говориться! За все, що завгодно, побічне, крім за дітей. В основі – дитина! Крапка! Вона повинна отримати освіту. І це наша з вами турбота, держави.

Третє, управління в цій сфері і комунікація в цій сфері дорівнює нулю. Це трагедія держави. І не тільки тут.

Тому, Сергію Віталійовичу, пропозиція така. Відтермінувати введення в дію постанови уряду на рік. Або мораторій, як завгодно називаємо. Беремо, знову комітет бере на себе, горсточка депутатів бере на жосточайший контроль, так як ми зробили це по дошкільній освіті. 10 засідань комітетів, поки не видавили 80 підзаконних актів. Видавили? Видавили. Пішов процес? Пішов. І тут за рік видавити так, щоб зняти політичну складову. Зняти!

Не 50 шкіл, буде більше набагато. Ми ж розуміємо, що на наступний рік критерії ще тяжчі.

Мораторій на рік. За рік розібратися так, щоб уникнути політичної напруги всередині країни. Нам цього ще не вистачало!

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Іване Григоровичу.

Пане Михайле, будь ласка.

Потім Оксана Савчук.

Михайло Гончар, включайте мікрофон.

ГОНЧАР М.В. Добрий день, шановні народні депутати!

Асоціація міст підтримує проєкт постанови. І до того, що було сказано паном Сергієм Колебошиним, народними депутатами, і Ларисою Білозір, я хочу зацентувати увагу на тому, що якщо школи, де 45 учнів, там комплекс тих проблем, які озвучила пані Лариса, то школи, де 60 учнів, ми говоримо майже про тисячу шкіл. Майже про тисячу шкіл! І громади на сьогоднішній день не готові брати на себе відповідальність щодо закриття або оптимізації цих шкіл. Тому що люди живуть у парадигмі відновлення, миру, що люди, які виїхали за кордон, якась частина повернеться. А куди вони повернуться? Це один момент.

Другий момент. Якщо навіть залишиться ця позиція, на чому людей підвозити? Дороги погані, шкільних автобусів немає. Тобто ми не готові, громади не готові реалізувати цю позицію, тому що це викличе величезну купу проблем, просто величезну.

Тому Асоціація міст підтримує необхідність скасування цієї постанови або відтермінування введення в дію, особливо моменти пов'язані із 60-ма учнями.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пане Михайле.

Пані Оксана Савчук, будь ласка.

САВЧУК О.В. Доброго дня, пане голову, всі члени комітету і представники Міністерства освіти. Дякую, що ми сьогодні розглядаємо цю постанову. Я дійсно у співавторах. І, власне, скажу вам чесно, ще рік тому я вже на одній із зустрічей в Івано-Франківській області, де були всі представники влади і області, і міста, і мери, я власне їм акцентувала про те, що пройде рік дуже швидко і вони зіткнуться з рядом проблем і тому про це треба говорити. Але, на жаль, дійсно маємо ситуацію, коли ми вже говоримо про це, коли скоро починається новий навчальний рік, буквально за декілька днів.

Чому ми акцентуємо сьогодні на проблемі цієї постанови? Тому що вона не тільки про кількість. Я знаю, що деякі школи максимально ще цього року дотягнули до 45, там 46 дітей, але це їхній максимум. Ми розуміємо, що частину дітей перевели у філії і дехто закрився, закрились в основному ті, котрі мають трошки простішу логістику. Але якщо ми говоримо про Івано-Франківську область, ми розуміємо, що це гірський регіон, ми розуміємо з вами, що інколи взимку їхні автобуси можуть просто не виїхати і не відвезти дітей до школи, тому що за складних погодних умов не має можливості почистити гірські дороги, ну тобто це ми з вами розуміємо. Інша історія сьогодні – це є те, що бідність родин і якщо дитина їздить у школу, попри все це зайві витрати для батьків і це теж дуже все складно насправді.

А саме найважливіше це державна політика. Повірте, якщо в селі працює школа, це якесь життя, це якась перспектива, туди заходять місцеві якісь аграрії чи бізнес, воно все довкола рухається. Якщо ми говоримо про якість освіти, ну все одно базові навички дитина отримує і всі діти, котрі справді хочуть вчитись у нас в державі, зможуть зробити це в інших школах. Тому я тут не зовсім дотримуюсь того, що треба дитину возити щодня 10-20 кілометрів і я переконана, що навіть на тих рівнях вони, в принципі, досить якісно працюють. І повірте, багато хто з вас були в селах, за час, коли почалась децентралізація, ми насправді дуже багато шкіл підтягнули, підтягнули в ремонтах, підтягнули в якості, вони справді гарно виглядають, вони мають майданчики і зараз це просто закрити і повісити.

Ну закрити, дивіться, все одно ми будемо ці школи обвалювати, але ми говоримо про молодші школи, молодші класи, все одно все це працює, все це рухається, але якщо ми забираємо звідти перших дітей, то ми розуміємо, що ці школи в нас буквально за 3 роки стають пустими, порожніми об'єктами. Ну тобто давайте, ми розуміємо, до чого це все веде.

Тому, щоб багато не говорити, бо всі знають мою позицію, я все ж таки вважаю, що якщо ми проаналізуємо наш державний бюджет, наш бюджет освіти, якщо ми поставимо на перше місце, що на час війни держава не закриває школи, вони зберігає їх, вона бачить реальну картину сьогодні по відтоку людей, але вона сподівається, що ці люди повернуться. Тобто вона тримається у питаннях освіти і фінансує це питання. Це означатиме, що ми даємо той шанс селам, які мають всередині, основа їх, попри все, чесно вам скажу, це школа, це медицина, це є церква. Воно все на тому в селах тримається.

Я прошу вас, членів комітету, є дві пропозиції: або підтримати дану постанову, або, якщо все ж таки у вас є дискусія, відтермінувати її на рік. Тому що ситуація критична буде по цих показниках. Вона і так цього року дуже сильно в натяжку потягнулася в декого до 45-и, більше вже не потягнеться. Тому це не про економію, тут більше власне про наше майбутнє. Тому я дуже прошу все ж таки членів комітету не ігнорувати, а відтермінувати дію цієї постанови і подумати, що нам робити.

Дякую вам.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пані Оксано.
Пані Лариса хоче щось додати, вочевидь.

БІЛОЗІР Л.М. Так. Колеги, я теж хочу вас закликати або відтермінувати прийняття рішення або скасувати постанову. Вона свою справу зробила. Тобто 90 відсотків, залишилося тільки 10 шкіл, які підвішені, і те 10 відсотків, і якщо ми зараз їх подивимося уважно і приймемо актуальні дані, вони вже розбіглися. Тобто фактично робота зроблена, ну так, як ви бажали, да? Ну позакривали, керуючись цим наказом, поліквідовували.

От у мене дані, що 525 шкіл у нас менше 45 учнів, там всього лише біля 19 тисяч учнів, і ліквідувалися 127, на філію перетворили 127, перетворили на початкову 69 шкіл і 107 шкіл очікують, що буде більше 45-и. Ну я не знаю, що вони там очікують? Скоріше за все це якась така інформація не зовсім коректна. І 69 прямо планується це фінансувати з місцевого бюджету.

Але ми маємо зрозуміти, ті, які залишили філії, це політичне рішення, тому що насправді для бюджету громади це дуже багато! Бо субвенція – це одне, а утримання школи може бути в три-чотири рази дорожче. Тому я дякую тим громадам, які це зробили. Але хочу ще раз звернути вагу – робота вже зроблена, тобто тут ми вже не відвернемо назад.

А що стосується 60-и учнів, про закриття, я вас дуже прошу, це треба або скасувати завчасно, або обговорити і потім скасувати, тому що в будь-якому разі це (і вже ми чули) тисяча шкіл і тут буде вже серйозна проблема. Тому прошу підтримати комітет це рішення.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пані Ларисо.
Ще хтось бажає висловитись по цьому питанню?

КОЛЕБОШИН С.В. Я пропоную нам дійсно шукати два рішення насправді: що ми робимо з цими школами "45 мінус", 56 чи скільки їх там? І потім, що ми робимо окремо з 60-ма? Бо це дві різних дискусії. І аргументи, які колега наводить, абсолютно слушні. Нам зараз треба тактично вирішити питання з школами "45 мінус", дуже швидко, до 1 вересня, і адекватно, зважено підійти до питання щодо 60-и. Бо аргументи, вони адекватні, реальні.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Давайте тоді перед тим, як дати слово Міністерству освіти і науки, для того щоб розповісти детально про 525 чи скільки їх, шкіл, які взагалі у нас "45 мінус", яка їх подальша буде доля і що ми будемо з цим робити, я хочу зазначити на двох моментах.

Перше, я не дуже підтримую ідею скасування рішень уряду через постанову Верховної Ради з однієї простої причини. Так, правильно пані

Лариса сказала, більшу частину роботи постанови виконали, так. Але таким чином, якщо зараз ми скасовуємо подібне рішення, ми не стимулюємо тих, хто виконує закони і постанови, ми стимулюємо тих, хто не виконує, навпаки. І це дуже погано з точки зору системи державного управління.

Неважливо, яка політична сила при владі, це не має значення. Питання в тому, що система державного управління повинна працювати. Якщо півтора року відомо про постанову, що вона буде виконуватись, то її треба виконувати. І сумлінні громади, які зараз зрозуміли, що до чого, зрозуміли аргументи зокрема і державників, які приймали це рішення, і хочуть підвищити якість освіти і готові там підвозити дітей до іншої школи, до опорної школи, яка більша, краща, якісніша, то ми зараз, якщо відтермінуємо або скасовуємо постанову, то ми стимулюємо тих, хто нічого не зробив за ці півтора роки. Це погано з точки зору державного управління, безвідносно цього конкретного питання. Це просто ремарка.

Друге, що стосується цифри 45 і 60. Я нагадаю, що в Законі України "Про освіту" є мінімальна наповнюваність класу: 5 дітей. П'ять помножити на дев'ять, коли ми говоримо про гімназію, це і є 45 дітей. Тобто школи, в яких менше ніж 45 дітей, просто не виконують норми закону і не мали би створювати класи, в яких менше ніж 5 дітей. Навіть якщо це 5 дітей в класі, друзі, що таке якість освіти для 5 дітей? Я мовчу про те, скільки це коштує навчання однієї дитини. Зараз не про гроші мова, це не предмет обговорення, нам будь-яка дитина важлива, незважаючи на кількість грошей. Ми говоримо про якість. Одна захворіла, друга не доїхала – в класі три дитини. Ці три дитини вчитель не почув, тому що просто з трьома або двома дітьми він не хоче або не може працювати.

І так само виникає велика проблема: один вчитель не прийшов, бо захворів, починається заміна. Якщо в селі знаходиться всього-на-всього 45 дітей шкільного віку, то це говорить про те, що населення села в середньому статистично дітей шкільного віку 10 відсотків. Це означає, що в селі знаходиться 450 дітей. Чи знайдуть вони 10, 12, 15 вчителів якісних, які будуть їм викладати? Це дискусійне питання насправді, яке точно не про якість.

Можна окремо взяти. До речі, я попрошу Міністерство освіти знайти інформацію, поговорити з Українським центром оцінювання якості освіти, я бачив, що в деяких школах є старша школа, вочевидь там є випускники, можна запросити дані, як вони складали НМТ цього року? Можливо, це геніальна школа і її справді треба залишити і навпаки збільшити фінансування. Але щось мені підказує, що цифри будуть інакші. Але давайте подивимося просто на результати, скільки б їх не було, тих випускників, які їх результати порівняно з середніми по країні.

Так от тому, друзі, 45 і менше – це проблема, це проблема для якості. Це правда.

Коли говоримо про 60 дітей, тут потрібно, ми зараз запитали у міністерства, тут потрібно буде цю постанову справді вже коригувати, це вже очевидно, щоб це враховували ще школи, в яких є повноцінні 12 класів, 11 або які будуть 12. Бо це знову ж таки 60 дітей на 12 класів – це і є 5 дітей в класі. І норми закону тут потрібно виконувати.

Більшість народних депутатів, які підписали цю постанову, так само підписали постанову Павла Сушка, яка власне цифру мінімум 5 дітей в класі згідно закону і відстоювала. Тому давайте будемо послідовні, якщо там базується скасування наказу 1112 на цифрі 5 дітей в класі, то давайте вже використовувати цифру 5 дітей в класі і з цією постановою – і це буде принаймні послідовно і справедливо. Тому це дискусійне питання, знову ж таки, щодо цієї постанови в повному обсязі. Я погоджуюсь, що нам треба як мінімум відкорегувати те, що стосується в частині 60-и дітей, але що стосується 45-и дітей, давайте подумаємо над тим.

Зараз ми допитаємо, в хорошому сенсі цього слова, Міністерство освіти і науки по цифрам, зрозуміємо, що відбулось з усіма школами, зрозуміємо. Потім окремо поговоримо про автобуси, тому що я сьогодні мав розмову з Міністерством фінансів з цього приводу, тому що ми радикально незадоволені системою розподілу автобусів між громадами.

Чому? Тому що навіть з цього переліку, я вам просто наведу цифри, у мене є величезна простиня, насправді простирadlo, яке є величезною таблицею по всіх тих школах, в яких менше ніж 45 дітей. Так от за моїми підрахунками немає автобусів. Навіть за даними Міністерства освіти і науки, не будемо зараз казати, чи вони сумнівні чи актуальні, але навіть за цими даними 217 громад або 217 цих шкіл не мають автобусів і лише 16 з них цього року ці автобуси отримують за субвенцією. Це проблема.

І ми про це неодноразово наголошували комітетом. Я буду наполягати на те, щоб ми вставили в проект рішення комітету як мінімум погодження з комітетом наступної постанови по використанню коштів по субвенції по розподілу, по закупівлі шкільних автобусів, щоб пріоритетними були саме ці громади, в яких буде зроблено пониження ступеню, або в яких школи будуть закриватись. Чому? Тому що дітей треба підвозити в будь-якому випадку, неважливо, чи це стане філією, чи це стане початковою школою замість гімназії і ліцею, неважливо, чи ця школа буде ліквідована за рішенням місцевої громади – це їх вибір. Але наша задача, якщо діти будуть підвозитися до опорної школи, забезпечити їм механізм підвозу.

Дорога – це інше питання, на жаль, не нашого комітету. Але ми теж будемо звертатися до Кабінету Міністрів, щоб першочергово ці кошти були виділені на щонайменше ремонт, якщо вже немає можливості під час війни побудувати ці дороги, але вони повинні бути зроблені. Оці кроки для нас дуже важливі.

Тому зараз я передам слово Міністерству освіти і науки. Пан Андрій, напевно, який нам розкаже, скільки у нас всього таких шкіл, яка їх доля,

скільки з них стануть початковими, скільки з них ліквідовуються і скільки у нас мають невизначений статус, для того щоб ми з вами прийняли рішення.

Я думаю, що воно буде проміжним, я не впевнений, що ми зараз можемо прийняти якесь повноцінне фінальне рішення по цій постанові, але, менше з тим, зараз ми послухаємо Міністерство освіти і науки, перейдемо з вами до обговорення і потім знайдемо рішення проміжне.

Пане Андрію, будь ласка, вам слово.

СТАШКІВ А.Б. Дякую.

Пане голово, шановні народні депутати, по питанню впровадження постанови № 6 і відповідно тієї норми, яка не дозволяє фінансувати школи з кількістю менше 45 учнів. Тут потрібно сказати наступне. Вона була прийнята дійсно півтора роки тому, зокрема у березні 2024 року. Півтора року – це, в принципі, мінімальний термін, який дозволяє сфері освіти провести будь-які процедури з реорганізації закладів освіти, зокрема шкіл. Пояснюю чому. І це, в принципі, впливає на ту циклічність отримання інформації, яку ми маємо, і те, що інформація фактично оновлюється саме по навчальних роках і це призводить до того, що ми про це дискутуємо саме зараз, а не рік тому.

Отож, відповідно до Закону "Про повну загальну середню освіту" реорганізація закладів загальної середньої освіти, в тому числі пониження ступеню або ліквідація, має відбуватися після року громадських обговорень. Тобто якщо б постанова була прийнята у грудні 2024 року, територіальні громади для того, щоб здійснити певні заходи з реорганізації: чи перетворення у філії, чи пониження у ступені – влітку 2024 року повинні були опублікувати відповідні громадські обговорення. І протягом цілого 2024 року і до літа 2025 року, тобто до поточного часу, ці проєкти рішень мали висіти на громадські обговорення. І фактично до липня 2025 року жодної нової інформації про статус цих шкіл відповідно ми не мали можливості отримати офіційно.

Так, ми бачили, скільки шкіл перебувають в процесі реорганізації, тобто по кількох школах було виставлено на громадські обговорення відповідні рішення, але самі рішення очевидно приймалися тепер, в липні, а деякі ще й не прийняті, а будуть прийняті в серпні 2025 року. Чому не оперували даними? Тому що не завжди публікація самого рішення про наміри зробити будь-які заходи з реорганізації призводить до прийняття відповідних рішень. І це, на жаль, ми бачимо також в цій інформації, яку ми надали комітету, де є школи окремі, по яких вже відбулися громадські обговорення, проте відповідні ради територіальних громад такі рішення не прийняли і школи залишаються на даний момент з кількістю учнів менше 45-и і відповідно попадають в цей критерій і попадають в ці переліки. Це щодо того, чому ми саме говоримо про 525, а зараз почали говорити вже про

набагато меншу кількість. Тому що тільки тепер у липні і у серпні відповідні рішення територіальними громадами приймаються.

Отож, на 1 вересня 2024 року ми мали 525 шкіл, де кількість учнів була менше 45-и. Це дані, які ми отримали з офіційної звітності, які подають самі школи, які ми отримуємо через систему АІКОМ. Після того, як було проведено відповідні зустрічі з вами, колеги, з народними депутатами, ми ініціювали збір оперативної інформації. Ще раз наголошую, це оперативна інформація, яка була надіслана до обласних військових адміністрацій, яку вони повинні були оновити протягом двох фактично робочих днів. Тому ми нею з вами і поділилися у вигляді оперативної інформації, яку ми отримали від областей.

Що ми отримали на сьогоднішній момент по цих 525 школах, які були на 1 вересня 2024 року з кількістю менше 45 учнів? Насправді, в цій кількості враховані також 28 шкіл, які мають менше 25 учнів, це гімназії і ліцеї, які вже з 2018 року і так не фінансуються за кошти освітньої субвенції, вони фінансуються за кошти місцевих бюджетів.

Крім того, з цих 525 шкіл 72-і перетворено на початкову школу, проведено ліквідацію, тобто прийнято рішення про ліквідацію юридичної особи 127 шкіл, 133 перетворено на філії, на філії опорних шкіл, в 13-ти призупинено освітню діяльність, при цьому юридична особа залишається. І 95 шкіл говорять про те, що на 1 вересня 2025 року вони прогнозують кількість учнів в школі відповідно більше ніж 45, і очевидно вони з цієї критерії випадають.

Залишається в нас 57 шкіл, по яких не має ще фактично рішення щодо того, щодо будь-яких вищеперерахованих якби варіантів, тобто ні на початкову школу не перетворено, ні на філію, ні призупинено їхню діяльність, ні відповідно не планується в них більше 45-и. Проте серед цих 57 шкіл ми вже маємо підтвердження, знову ж таки, це оперативне, наголошую, підтвердження, щодо того, що 48 шкіл уже по них прийнято рішення про те, що вони будуть фінансуватись з місцевого бюджету.

Наприклад, дуже яскравим прикладом такого рішення є Кіровоградська область, де у всій області є 10 таких шкіл, в яких є менше 45 учнів, і ці всі 10 шкіл знаходяться в одній Кетрисанівській сільській раді, одна територіальна громада. І всі ці 10 шкіл перебувають, засновником є відповідна рада, і по всіх цих 10 школах радою прийнято рішення не понижувати ступені, не перетворювати їх у філії, а фінансувати за кошти з місцевого бюджету. І фактично вчора мені колеги з департаменту це вчергове підтвердили і сказали, що такі особливості територіальної громади і засновник відповідно до Бюджетного кодексу, до іншого законодавства фінансового має право приймати такі рішення і в даному випадку таке рішення прийнято. Хоча, знову ж таки, на цих 10 шкіл в цілому навчається 316 учнів, тобто це по 30 учнів в середньому на 1-9 або на 1-11 класи, що знову ж таки призводить до невиконання вимог про цих 5 учнів на клас.

Аналогічні випадки є по інших областях, тому що все ж таки з 57-и по 48-и прийнято рішення, що будуть фінансуватись. І насправді якби гостро стоїть питання це 9 шкіл, по яких такого рішення не прийнято або рішення планується про те, що не проголосовано.

Ми можемо проаналізувати в подальшому відповідні прийняття рішень. Єдине, що я хочу сказати, що звучало, що ми говоримо про якусь економію. Я би тут взагалі про економію не говорив, тому що на всі ці школи, 57 шкіл, враховуючи кількість дітей в цих школах, ми з державного бюджету на фінансовий рік передбачаємо фінансування в розмірі 50 мільйонів гривень. Це навіть складно у відсотках передати, скільки це, там 5 десятитисячних відсотка від загального обсягу освітньої субвенції. Це швидше інструмент, який дозволяє, стимулює громади до оптимізації мережі, до ефективного використання того фінансового ресурсу, який приходить до них, і відповідно покращення самої якості організації освітнього процесу для цих дітей і відповідно забезпечення хорошої матеріально-технічної бази шкіл, куди ці діти будуть підвозитись.

Враховуючи ті цифри, які я озвучив, з 525 шкіл фактично рішення не прийнято по 57-и, це є трохи більше 10 відсотків. Це очевидно говорить про те, що більшість громад знали про відповідні норми, відповідно ще влітку 2024 року ними були опубліковані відповідні проекти рішень, які були рік на громадському обговоренні, і влітку 2025 року ними були прийняті відповідні рішення. Комунікація проводилася, так, я погоджуюся, можливо недостатньо публічно вона була проведена, для того щоб була почута всіма, але всі територіальні громади, які були в списках, які мали такі школи з кількістю менше 45 учнів, отримали відповідну інформацію про те, що з 2025 року відповідно до постанови вони не будуть отримувати кошти. І вони очевидно рішення приймали, про що говорять майже 90 відсотків прийнятих рішень по таких проблемних школах.

Щодо ситуації з автобусами. При зборі оперативної інформації, так, ми попросили громади і обласні військові адміністрації показати нам, чи є такий автобус у відповідній школі. Але тут треба врахувати наступне, що зараз, за тією інформацією, яку ми отримали, приблизно 200 шкіл показали, що у них є такі автобуси. Проте я би уточнив при наступному аналізі відповідних даних не просто наявність у школі автобуса, а підвезення цих дітей з цих територіальних громад чи з цих населених пунктів до опорної школи. Тому що автобус може бути в опорній школі і не бути в цій школі, звідки діти підвозяться. В такому випадку ми тут отримали – ні, тобто що автобус відсутній, але по факту він підвозить дітей, просто рахується в іншій школі.

В цілому про автобуси, для розуміння, бо я почув, що є якби інформація, що автобусів немає, так ось, якщо брати загальні цифри по автобусах: в Україні на даний момент майже 7 тисяч автобусів підвозять учнів в Україні, 6 тисяч 815 – це було на 1 січня 2025 року. Протягом року цього ми плануємо, що буде придбано 531 автобус. І таким чином ми

отримаємо якби ту незакриту потребу в розмірі тільки 14 відсотків від загальної кількості автобусів. Тобто це не така велика кількість залишається незакритої потреби.

Причому в окремих областях потреба фактично 100 відсотків закрита саме шкільними автобусами. Наприклад, це є Київська область, де 99 відсотків від загальної потреби закрито шкільними автобусами, це, до прикладу, Кіровоградська область – 90 відсотків, Волинська область – 93 відсотки. Фактично інші оці відсотки, які там незакритої потреби, це не означає, що діти не підвозяться – це означає, що діти підвозяться не шкільними автобусами, а громадським транспортом, за який органи місцевого самоврядування оплачують додатково і відповідно укладають договори оренди. Знову ж таки про це є в інформації, яку ми отримували від територіальних громад.

Пропозиція щодо включення результатів НМТ до аналізу. Це насправді ми готові по цих школах, які мають 1-11 класи, надати таку інформацію. Ми навіть попередньо пробували з Українським центром оцінювання якості освіти отримати таку інформацію. Але тут треба звернути увагу, що в таких школах кількість випускників вкрай мала – в окремих випадках це по 3-4 дитини, які закінчують 11-й клас. Враховуючи, що НМТ є обов'язковим, можуть виникнути ситуації, коли один учень, який добре вчиться, обирає скласти НМТ, інші не складають, він отримує хороші бали – і ми отримуємо, що ніби ця школа має дуже високі бали, і це буде не зовсім релевантним.

Натомість Український центр оцінювання якості освіти запропонував інший інструмент. Вони проводили пілотування ДПА в 4-му класі і будуть проводити ДПА зараз в 9-му класі, пілот. Чи є ті школи в пілоті? Якщо є, то вони такими даними обов'язково поділяться для того, щоб ми могли їх проаналізувати. Хоча ми і результати НМТ готові вибрати і готові продемонструвати, які вони є по факту. Ну просто для розуміння, що можуть бути випадки, коли в такій школі один учень дуже добре здав, тому що це один єдиний учень, який взагалі пішов здавати НМТ, оскільки НМТ не є обов'язковим.

В принципі все. Якщо є якісь додаткові питання, я готовий відповісти.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пане Андрію. Насправді, щоб ми потім не поверталися, я би попросив всі можливі дані і пілотних ДПА, і НМТ. Я думаю, вони всі будуть цікаві. Я розумію, що там через малу кількість потенційно дітей, які це складають, можуть бути дані непоказові, але, менше з тим, все одно буде цікаво подивитися.

Є запитання у колег. Бачу підняті руки. Пані Ларисо, потім Ігор Павлович, будь ласка.

БІЛОЗІР Л.М. Дякую, пане голово. Дивіться, ще раз хочу зацентувати: 57 шкіл на всю Україну. Якщо ви їх перешерстите, ви побачите, що там більшість уже розпустили, тому що, бачите, ні про ліквідацію не прийняли, ні про філію. І відповідно половина з них або великий відсоток уже просто розпустилися, тобто діти вже перейшли, бо там невизначеність. Діти пішли в інші школи. Тобто як я вам розказувала по Вінницькій області, дві школи у нас, дві. Тобто Вінницька область гарну проробила роботу, вони перетворили в філії, дякую за цю можливість, вони ліквідувалися там, де розуміли, що не потягнуть або не хотіли, це вже інша справа. І ось ці дві школи: одна розпустилася, одна просто в дуже такому глухому середовищі, що там НМТ аналізуйте, не аналізуйте, діти просто не доїдуть. До опорної школи 18 кілометрів по бездоріжжю повному.

Дивіться, я обходила вже і оббила пороги і служби відновлення обласної, і служби обласної по дорогах, і була у пана Сухомлина – немає грошей на дороги. Ми, депутати, того року на дороги місцевого значення виділили зовсім мало! А на цей рік, тобто навіть на обслуговування, експлуатацію на цей рік в бюджетних приписах нуль гривень нуль копійок.

Тобто ці діти просто не будуть ходити в школу! Розумієте? Тобто ми маємо індивідуально допомогти цим громадам. Плюс, я ж вам ще раз кажу, громада не функціонує, місцева рада не збирається. Вони і автобус не придбають, бо не буде співфінансування, і не закриють, і не ліквідують, і філію не зроблять. Тобто я прошу, держава для чого? В таких випадках, коли отака патова ситуація, а в цих 57-и не тому, що вони погані, більшість з них, половина, це політичне рішення: вони захотіли, хай вона сама там розпуститься, ця школа. Політичне рішення – боялися брати на себе відповідальність про ліквідацію. Інші мають патову ситуацію: гірські пункти, бездоріжжя, забиті взагалі, ну тобто десь там далеко села, які просто не мають транспортного сполучення.

Тому ще раз вас прошу, не шукайте НМТ, не шукайте НМТ, давайте візьмемо індивідуально по кожній цій школі розберемось, там скоротиться, я впевнена, на два, і допоможемо їм, приймемо по них окремі рішення. Це буде по-людськи, це буде по-державницьки. І це буде те, що потрібно. А не будемо шукати там, як там діти в них вчать. Там буде патова ситуація і просто діти не будуть ходити взагалі в школу. Тому, будь ласка, зверніть увагу, що це не тому, що вони такі погані, а тому що такі обставини: і погані, і не дуже, і політичні якісь речі. І давайте допоможемо тим, у яких дійсно критична ситуація.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пані Ларисо.

Ігор Павлович, будь ласка.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Мікрофон, Ігорю Павловичу, не чути.

ФРІС І.П. Вибачайте, колеги. Дякую, пане голово.

Я, відверто кажучи, забув, що у нас сьогодні зустріч. У нас така кількість зустрічей і комітетів за цих останніх два дні, що я включився, на початку дещо не чув, але мені достатньо було почути заступника міністра, щоб сформувати загальне бачення і загальну візію.

Ну по-перше, дуже найс, що міністерство зробило статистику і змогло отримати інформацію, яку воно очікувало на 4-5 вересня, але враховуючи той суспільний негатив і ті питання, які підняли народні депутати, зареєструвавши відповідну постанову, змусили Міністерство освіти здійснити відповідний аналіз і зрозуміти, що насправді в їхній царині відбувається. Це позитив. Але я, знову ж таки, наголошую, що без народних депутатів знову чомусь міністерство цього не робило.

По-друге, а ви знаєте, яким чином ті школи, там з 500 шкіл, швидше за все більшість, яким чином вона відкоригувала от ті цифри, щоб не влязти в 45? Я вам розкажу, ми це дізнались конкретно на місці. Якщо в громаді є дві школи, яка одна не підпадає, тобто в ній менше 45-и, а в другій трошечки більше, наприклад, там 60-65 і вона має можливість скоригувати, вони просто дітей попереводили з однієї школи в іншу, хоча залишили їх там вчитись. Але документально вони в межах однієї територіальної громади з однієї школи перекинули дітей в іншу школу. Ось таким чином, це теж маніпуляція певна, але таким чином вони теж виходили з положення і в такий спосіб вони вирішили цю проблему.

Добре чи це погано, я не знаю, але принаймні школа буде залишена в такому форматі і діти зможуть без поїздок по гірським дорогам, про які вже тут неодноразово сьогодні озвучували, навчатись в себе вдома.

Третє, пригадую, пане голово, ви озвучували позицію і норму відповідно до Закону "Про освіту" на засіданні підкомітету, що в нас 5 дітей відповідно до закону має навчатись у відповідному класі. Якщо це 9 класів, дев'ятирічка, то це 45 учнів. І тому позиція 45 учнів є абсолютно логічною і вона є законною в першу чергу.

Якщо ми сьогодні обговорюємо питання, що через рік у нас буде 60, то це нелогічно і незаконно. Тому як мінімум я буду вимагати від колег підтримки позиції, що норма, пов'язана з 60 учнів, вона має бути або скасована або перенесена. І якщо ця норма міститься у відповідній постанові, стосовно якої сьогодні ми розглядаємо Постанову про звернення Верховної Ради до Кабінету Міністрів, я впевнений, що ми повинні як мінімум в цій частині це діло реалізувати і підтримати, тому що вказана норма є незаконною.

І, наостанок, питання доріг і автобусів. Я всіляко буду вітати ту позицію, якщо в рішенні комітету буде відтворена позиція, що прийняття рішень щодо розподілу автобусів, кошти на які виділяються на закупівлю з державного бюджету України, повинно відбуватися виключно з участю

мажоритарних як мінімум, якщо не всіх, депутатів від відповідної області, які повинні брати участь, скажемо так, брати участь в рішенні, в рішенні щодо виділення і розподілу вказаних автобусів, закупівлі вказаних автобусів. Тому що вони саме знають, де саме проблемні моменти, і перебувають в їхніх округах.

Дякую вам за можливість висловитися. І звісно буду просити і наполягати, щоб вказане рішення комітету відтворювало якраз оцю позицію.

Дякую щиро.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Ігорю Павловичу.

Колеги, чи ще хтось хоче висловитись? Пані Надіє, будь ласка. Бо потім, коли ви завершите, я перейду до запитань.

КУЗЬМИЧОВА Н.Ю. Дякую.

Зважаючи на те, що сьогодні багато говорять саме про норму 60, хотіла звернути увагу на наступне. Тобто з однієї сторони ми рахуємо з 1-го по 9-й клас – це 45 учнів. Але давайте ще подивимось на інші варіації. Якщо ми говоримо про чинні норми закону, а з 2027 року у нас вступає в дію старша профільна школа і це не про один клас га паралелі. Відповідно якщо ми говоримо про школу з 1-го по 12-й класи – це 75 учнів мінімум по чинній нормі закону.

Якщо ми говоримо про школу з 1-го по 9-й клас – це 45. Школа з 5-го по 12-й клас – це 55. І тоді логічніше покласти на стіл оці різні варіації, для того, щоб якщо буде мова йти про опублікування і обґрунтування, так, в тому числі співставлення з відповідними нормами закону, ми все ж таки розуміли, що 45 – це нижня межа для гімназії лише до 9-го класу. Всі інші варіації вони реально мають по законодавству інше наповнення.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пані Надіє.

Це якраз те, що я хотів... Я так розумію, що у колег більше немає запитань, так? Тоді я можу перейти. Це власне якраз те, про що ми говорили. Ігор Павлович не був на початку, тому не чув, ми говорили якраз про цю базову норму закону про мінімальне наповнення 5 дітей в класі. Тому вочевидь, що 60 дітей – це стосується виключно, має стосуватися виключно шкіл з 1-го по 12-й клас повноцінних, так, для того щоб ця норма була законна. І ми це обов'язково вставимо в рішення комітету.

Також я би, одразу хочу сказати, що якраз продовжуючи пані Надію, я думаю, що постанову треба як мінімум скоригувати, що стосується варіації з 5-го по 12-й клас, з 1-го по 9-й і з 1-го по 12-й, щоб ми мали окремі критерії для всіх цих варіацій. Для того щоб ми розуміли, що ми можемо фінансувати, а що ні і щоб відповідало закону про мінімальну наповненість класів: ніхто не оскаржує, що 5 дітей має бути в класі, бо це норма закону.

В мене є декілька питань по ходу. Частина з цих шкіл, я вже не пам'ятаю скільки, 127 чи 129, буде ліквідовано або вже ліквідовано. В мене виникає питання, що значить ліквідовано? Куди ділись ці діти? Що стало з початковою школою? І це питання мене найбільше турбує, якщо чесно, в даному контексті.

СТАШКІВ А.Б. Коли ми отримували інформацію, коли ми запитували інформацію, один із варіантів відповіді було, що "ліквідовано заклад". Це означає єдине: заклад повністю припиняє свою діяльність, юридична особа скасовується, учні населеного пункту, в якому перебуває цей заклад, відповідно довозяться до найближчого закладу, де відповідні є створені умови. Чому було таке прийнято рішення, а не там реорганізувати в початкову школу чи реорганізувати у філію, треба розбиратись по кожному окремому випадку і дивитись, і враховувати рішення засновника. Тут саме засновники відповідно чомусь приймали такі рішення.

Ми готові, наприклад, надати цю інформацію, але це відповідно потрібно час, для того щоб опрацювати по цих 127-и школах.

ГОЛОВУЮЧИЙ. От давайте просто візьмемо один конкретний приклад, можливо, його знає пані Лариса. Кошланівська гімназія Вінницького району Вінницької області. За даними...

БІЛОЗІР Л.М. Яка гімназія?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Кошланська чи Кошпанська.

БІЛОЗІР Л.М. Почекайте, не знаю таку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. От в неї було, я просто чого на неї перейшов.

БІЛОЗІР Л.М. Яка це громада, скажіть мені.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Вінницького району Вінницької області.

БІЛОЗІР Л.М. Це я зараз дивлюсь, дивлюсь, почекайте, почекайте.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Оратівська селищна, я так розумію.

БІЛОЗІР Л.М. Оратівська? Оратівська.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да.

От ця школа буде ліквідована чи вже ліквідована. В ній було всього-на-всього 8 учнів, але всі вони були учнями початкової школи. Я не дуже

розумію, як підвозити дітей початкової школи? Тому що це нелогічно і не дуже природно перевозити дітей віком від 6 до 10 років. Не знаю, яка тут відстань до опорної школи, але мені здається, що це не дуже добре. І можна було би з неї зробити нормальну початкову школу.

У нас же не стоїть в державній політиці мета закривати школи. Ми ж хочемо, щоб у нас в будь-якому селі завжди була дошкільна освіта і початкова освіта як мінімум, незалежно від кількості учнів, вісім, один – не принципово, бо дітей до 10 років вже давно доведено, що бажано не перевозити, бо це психологічне навантаження не дуже приємне для дітей до 10 років. Після 10-ти з цим вже набагато простіше, а це якраз 5-й клас і вище, що якраз і відповідає базовій і старшій школі.

Тому у мене питання по цих ліквідованих. Я дуже попрошу, скільки би їх не біло, там 127, я хочу справді дізнатися про те, яка їх доля і що особливо буде з початковою школою? Якщо потрібно говорити з громадами, ми будемо долучати мажоритарників відповідних і будемо просто говорити з громадами, бо це неприродно і початкову школу треба. Більше того, ми готові це фінансувати. Я не розумію, чому вони від неї відмовляються? Чому вони не можуть об'єднати дошкільний заклад разом з початковою школою в одному приміщенні. Треба розбиратися і дивитися на кожну громаду.

Друге питання, яке у мене, і це я попрошу, щоб було вписано в рішення комітету. Друге. Що значить призупинена діяльність? У нас там скільки, 13 чи 18 закладів. Пане Андрію, що таке призупинена діяльність? Призупинена діяльність – це простій?

СТАШКІВ А.Б. Так, призупинена діяльність – це простій, звичайно, так. Коли відсутні учні, відповідно оголошено простій, вчителі перебувають на простой і отримують відповідно там до колективного дві третіх посадового окладу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Що з ними? Ми їх продовжуємо фінансувати?

СТАШКІВ А.Б. Ні, такі школи не фінансуються. За кошти освітньої субвенції виплачуються...

ГОЛОВУЮЧИЙ. А дві третини хто платить?

СТАШКІВ А.Б. Дві третини платить територіальна громада.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Окей.

Так. Тоді, друзі...

БІЛОЗІР Л.М. Пане голово! А можна? Ви ж задали питання і я вам по кошланівській відповім.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка.

БІЛОЗІР Л.М. Дивіться, вона вже ліквідована. І що там вони собі думали – це вже ми ніколи не визнаємо і назад не повернемо.

Там у них дійсно 19 – початкова школа, 8 – середня школа. Але ви розумієте, що гроші ми їм то даємо, субвенцію, але, по-перше, там іде в середньому, тобто вони не будуть отримувати там, вони будуть по формулі отримувати кошти на цих дітей.

Але ми не забуваємо, утримання школи, отоплення, дітей 27, а школа велика, треба всю отопити, освітлення, техперсонал – і це насправді деколи в 3-4 рази більше чим сама субвенція. Тобто ми, держава, дали субвенції мільйон на цих діток, а їм треба три. От їм і нагода її закрити. Тобто деколи це питання просто економії. А громади є різні: є багаті, є не дуже, є взагалі які не збираються, як я вам по торканівській розказувала. І патова ситуація. Мені цікаво, коли громада не збирається, і грошей не виділяє, бо не збирається, і на філію не перетворила. Тобто кожне питання це індивідуальне. І там, де вони вже закрили, ми вже нічого не зробимо. Вони скористалися цим моментом, зекономили кошти і не факт, що вони будуть дітей підвозити там до сусідньої школи.

Інші діти виїхали за кордон, дуже багато, половина, інші поїхали в іншу громаду, переїхали у Вінницю. Тобто села потрохи вимирають. Тому що ми розуміємо, що довести тих дітей по тих дорогах, які не ремонтувалися і ремонтуватися не будуть, навіть якщо є автобус, вони інклюзивні. У нас у Вінницькій області інклюзивні автобуси, ви дуже хвалили це рішення, а я вам скажу, вони, ці автобуси, не можуть розвернутися на тих дорогах і возимо на старих. А ще ці автобуси інклюзивні, мінус 5 – і 7 автобусів просто стали, тому що і запчастин немає, і так далі. А це наша локалізація.

До речі, це певна змова, ми про це вже говорили. Чотири компанії. Пам'ятаєте, було по 2 мільйона автобус? Уже по чотири! І так, що вдень з вогнем не можна знайти запчастини, ламаються. Інклюзивні, вони абсолютно низькі, довгі, на цих дорогах не виживають. Тому зверніть увагу теж на те, який підхід до цих автобусів. Ми з однієї сторони хочемо інклюзивність, а з іншої сторони – вони всі стоять потім.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пані Ларисо.

Ну такий собі аргумент, якщо чесно. Якщо ми беремо цю школу, про яку конкретно говорили, 19 дітей у початковій, 8 у базовій і це сумарно 27 дітей, то незважаючи на те, 19 чи 27, все одно опалення і утримання буде коштувати 3 мільйони чи скільки ви говорили. Це воно коштувало і раніше стільки, і далі буде коштувати стільки.

Тому якщо громада ліквідовує просто школу і тепер, оті 8 дітей, які в базовій школі, будуть підвозитися. Але мені не зрозуміло, чому не залишилася школа початкова для 19-и дітей? Я не думаю, що для громади принципово, 19 чи 27 людей в будівлі для того, щоб її опалювати. Якщо громади так поступають зі своїми дітьми, то це, напевно, питання до громади і треба, напевно, робити їх відомими. Але для цього потрібно мати об'єктивну інформацію і дізнатися, яка все ж таки причина насправді. Бо якщо це питання економії грошей громади, то гріш ціна цій громаді, вибачте, і з цим треба працювати насправді. Так? А якщо це питання насправді трішки в іншому, то ну треба з'ясовувати.

Тому я попрошу обов'язково по цих 127-и, скільки там, ліквідованих закладів всю інформацію зібрати, особливо мене турбує, чому вони не перетворилися у початкову школу. Це справді важливе питання і дуже болюче для нас.

Пані Оксано...

БІЛОЗІР Л.М. Пане голово, і додати, там не вистачає громад, зверніть увагу на громаду, наприклад, Соболівська громада, там немає Орлівки і там ще одної, тут просто немає в таблиці, і вона ліквідована. Зверніть увагу, що вона неповна, ну тобто треба Орлівка – це Соболівська громада, її тут взагалі немає. І ще там одне в Соболівській громаді.

Тобто вона ще й не дуже й актуальна. І там, де немає автобусів, пишуть – є автобуси. То її треба ще раз уважно переробити.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Ми попросимо міністерство перепроверити цю інформацію.

Пані Оксано, будь ласка. І будемо переходити до голосування.

САВЧУК О.В. Дякую вам, пане голово.

Дивіться, я хотіла просто додати цей аргумент, що коли ми кажемо про громади, дивіться, давайте ми зрозуміємо, що сьогодні стільки нововведень в освіті, що велика, лєвова частка коштів лягає також на плечі громади. І вони, уже маючи цю державну субвенцію на школу від держави, насправді самі дофінансовують велику кількість проблем.

Ну давайте, ми кажемо про помічника, наприклад, учня, який має певні проблеми, то це означає, що закладається субвенція, наприклад, я говорю про реалії, які сьогодні є, закладається субвенція для тих громад, які неспроможні заплатити помічнику вчителя. Але ця субвенція, наприклад, затримується за пів року, відповідно, уявіть собі, людина ходить на роботу, вона доглядає, є помічником учня, а заробітну плату їй виплачують один раз на 6 місяців, наприклад. Ну нам же ж кожен місяць всім виплачують, а їй один раз на 6 місяців, коли там прийде частина субвенції, і потім знову. І

дуже багато. А інклюзивність? Дивіться, громада має за власні кошти і вони роблять, вони роблять доступи до туалетів, інші моменти.

Тому насправді, коли ми з вами порахуємо гроші від держави і від громади, я вам скажу, що в багатьох громадах, вони дуже багато чого закривають за власні кошти. І тому коли держава відмовляється навіть від субвенції на навчання, це політично неправильний стратегічний хід на рівні країни. Ми намагаємось це донести, розумієте? Тому вони, повірте, і так багато вкладаємо в школи.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пані Оксано.

Я тоді коротко прокоментую. Є такий в нас суспільний договір, який прописаний в законодавстві, що дошкільну освіту повністю фінансують громади, середню освіту інфраструктуру фінансують громади, зарплату вчителям платить держава, професійно-технічної освіти – і держава і області, а у вищій освіті все бере на себе держава і громади до цього не мають відношення, і їм байдуже, скільки там коштів на це іде. Тому такий суспільний договір і така структура.

Тому приймаємо таку, як є, да, громади теж витрачають на інфраструктуру і це питання громади, це правда. Але зарплату вчителям платить держава, і тут я з вами погоджуюсь, якраз для цього ми тут і зібрались, друзі, для того щоб це питання вирішити якраз в цій частині.

Шановні колеги, є в мене пропозиція наступна.

Да, Сергію Валерійовичу, будь ласка.

КОЛЕБОШИН С.В. До пропозиції, щоб зрозуміти. Ми в понеділок говорили про механізм додаткової дотації на ті громади, які не зробили цю домашню роботу. Ну це не сильно бажане рішення, але люди не мають бути заручниками там управлінської імпотенції різних там рівнів. І ми говорили, що Мінфін і МОН опрацюють це питання щодо можливості такого рішення. Чи є воно можливим і який обсяг тоді такої додаткової дотації може бути розглянутий? Це може вплинути просто на наше рішення щодо майбутнього цих закладів.

Дякую.

СТАШКІВ А.В. Дивіться, для того, щоб відповісти на це питання, треба розуміти, що чисто технічно рішення може бути прийняте. Але яким чином воно буде сприйняте Світовим банком? В тому числі і виконання індикаторів, в тому числі і щодо справедливості до тих громад, які вже прийняли рішення і фінансують це за кошти свого місцевого бюджету, і при цьому виділяти кошти тим громадам, які не прийняли відповідного рішення, ну тут треба дискутувати.

КОЛЕБОШИН С.В. Я теж проти. Морально це погане рішення. Але, я ж кажу, 56 шкіл, це там декілька сотень людей, ну вони ж якось мають там отримувати. Від того, що голова громади не захотів там працювати з депутатами чи громада не збиралася, чи область не проконтролювала, чи ми якісь дані не подивилися, ну люди ж не мають бути без роботи.

Тобто яке тоді рішення? Що, ми відтермінуємо тоді для цих шкіл? Це теж погане рішення. Тобто я шукаю різні варіанти. Я не думаю, що це кращий варіант. Це теж може бути певною позицією у розмовах зі Світовим банком. Ми у будь-якому випадку будемо з ними спілкуватися, оскільки ми скоріше за все відкладаємо історію прийняття рішення про 60 і до більшого обсягу інформації і компетенції.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, друзі.

Давайте так, пані Леся – Міністерство фінансів, на цьому завершимо і переходимо до прийняття рішення. Бо, вибачте, час у нас теж не безмежний.

Пані Леся, будь ласка.

ІВАНИЩУК Л.А. Доброго дня, шановні депутати! Доброго дня, колеги!

Я коротенько прокоментую просто питання щодо фінансування. Як ми почули, у нас проблемних залишилося 57 шкіл, обсяг видатків на них, те, що сказав пан Андрій, 60 мільйонів. 48 громад вже прийняли свідоме рішення про виділення коштів з місцевого бюджету. По великому рахунку, ми розуміємо, що, умовно, одна громада має виділити зі свого бюджету десь 1 мільйон гривень для того, щоб забезпечити навчальний рік 2025-2026.

Я хочу просто вас проінформувати, що у нас станом на 1 липня залишки доходів місцевих бюджетів становлять 114 мільярдів, що на 24 мільярди більше у порівнянні з 1 січня 2025 року. Тому якщо 48 громад вже наразі прийняли таке свідоме рішення, то мабуть логічно залишити це питання на їх фінансування, мільйон гривень – це не така велика сума.

У нас залишається 9 шкіл, з якими треба дійсно детально розібратися, проаналізувати доходи місцевих бюджетів, щоб дійсно всі були в рівних умовах, і, можливо, визначитися з питанням можливості фінансування в тому числі з місцевих бюджетів.

Питання виділення додаткової дотації. Ми опрацювали цю пропозицію, наразі Міністерство фінансів не вбачає за можливе виділення коштів додаткової дотації, тому що це загалом не є предметом фінансування додаткової дотації. Якщо і повертатися до питання фінансування ось цих 9 шкіл, то можливим джерелом можуть бути залишки освітньої субвенції, резерв освітньої субвенції. Але знову-таки ці 9 шкіл треба детально проаналізувати і приймати рішення щодо фінансування з резерву освітньої субвенції виключно після комунікації зі Світовим банком для того, щоб це

потім не вплинуло на виконання індикаторів і ми не мали проблем з поверненням коштів Світовому банку.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пані Лесю.

Отже, давайте, колеги, я підсумую, з вашого дозволу і ми перейдемо до прийняття рішення.

Перше і головне. Рішення фінальне по цій постанові ми зараз приймати не будемо. Є пропозиція провести засідання комітету, якщо колеги не заперечують, в понеділок в першій половині дня, для того щоб ми в разі прийняття рішення по цій постанові встигли на Погоджувальній раді в разі необхідності внести її в залу. Я сподіваюся, що колеги депутати не будуть заперечувати. Це той механізм, який ми можемо через фракції зробити з голосу на Погоджувальній раді. Це для того, щоб зараз з порядком денним не робити поспіхом рішень.

Друге. До цього засідання, я дуже хотів би, щоб до п'ятниці, ми вирішили декілька питань. Перше, пов'язане зі Світовим банком. Шановні колеги, ви знаєте, особливо всі ті, хто був на засіданні підкомітету, ми детально це проговорювали зі Світовим банком, одна з умов отримання приблизно мільярда гривень у загальний фонд державного бюджету, це було виконання індикатору якраз по школах – 45 дітей мінус. Тому питання в тому, що ці гроші в загальний фонд бюджету вже були отримані, вже вони були витрачені на Сили оборони чи на інші наші потреби, куди йдуть ці гроші, але це було у загальному фонді, це навіть було не на освіту. Тому невиконання індикатору, а прийняття цієї постанови в лоб, Ігорю Павловичу, буде означати невиконання індикатору і це буде говорити про те, що ми повинні з державного бюджету будемо повернути 1 мільярд гривень Світовому банку або на цю суму буде зменшене наступне фінансування.

Тому ми розуміємо, що у нас зараз є проблема, питання по 57 школах, по їх майбутньому, по їх ситуації поточній і нам потрібно її вирішити. Для цього, перше, ми дуже наполегливо просимо Міністерство освіти і науки провести перемовини зі Світовим банком до п'ятниці цього тижня в частині виконання індикаторів, якими вони можуть бути. Робіть, як робили попередні переговори, це ваше право, але нам воно потрібне.

Друге. Ми хочемо дізнатися максимально повну інформацію по всіх 50 школах, що з ними відбувається, що в них із забезпеченням автобусами, з кількістю освітньої субвенції, яка йде, з кількістю вчителів, кількістю дітей, хто буде куди підвезений, які перспективи, що з громадою, залишки освітньої субвенції в цих громадах, доходи бюджету цих громад, щоб ми розуміли. Тут ми Міністерство фінансів попросимо доєднатися для того, щоб ми мали максимально повну історію по цій школі і цій громаді, в якій вона знаходиться. І по області, щоб ми розуміли, яка робота виконана областю в даному випадку. Будемо мати до п'ятниці всі дані, зможемо попросити

Міністерство освіти і Міністерство дати рішення по тим школам, по яким питання залишається не вирішеними, яким чином ми зможемо все ж таки нівелювати негативи, пов'язані з потенційним пониженням ступеню.

Третє. Внести вже в проект рішення, що Міністерству освіти і науки погодити з комітетом або Кабінету Міністрів погодити з комітетом способ розподілу шкільних автобусів в 2026 році для першочергового забезпечення шкіл, в яких буде понижуватися ступінь в зв'язку з наступною постановою, з наступною частиною цієї постанови. Врахувати або дати пропозиції до п'ятниці про внесення змін в цю постанову в частині шкіл до 60 дітей, якраз про те, що ми говорили, для різних типів шкіл з 1-го по 12-й клас, з 5-го по 9-й клас, з 1-го по 9-й клас для того, щоб ми мали дороговказ, як ми будемо рухатись, щоб норми закону були виконані в першу чергу, але не перевищувати, або щоб так, щоб ці постанови не порушували норми закону. Тому якщо з 1-го по 11-й, а потім з 5-го по 9-й, може там з 5-го по 12-й може бути 55 дітей, значить може бути і 55 дітей, а далі підкоригувати під це постанову.

І дати пропозиції спільно Міністерству освіти і науки, Міністерству фінансів, знов-таки, бажано до п'ятниці, хоча б верхньорівневі, в якій частині? В нас будуть вивільнені кошти наступного навчального року з освітньої субвенції, яка, якщо ми говоримо про сьогоднішній рівень, так, якщо ми закриваємо або понижуємо ступінь, якась частина цієї освітньої субвенції буде вивільнена.

Ми дуже проти того, щоб у нас зменшилась освітня субвенція на таку суму, щоб ми просто мали економію бюджету. Друзі, ми зараз зробимо непопулярні речі, робимо їх задля якості насправді, так, але робимо достатньо важкі речі. І в школах, в яких насправді були діти в базовій школі, і вони будуть довозитись, залишиться початкова, але будівля, як правильно говорила пані Лариса, вона все одно залишається і якесь утримання її є, і воно незмінне, а з урахуванням зростання цін, скоріше за все, буде зростати. І тому навантаження, якщо перерахувати на одну дитину, в громади стане більше.

Тому я би попросив Міністерство освіти і Міністерство фінансів от вивільнені кошти економії державного бюджету у зв'язку з пониженням ступеня шкіл, так, і відповідно економії освітньої субвенції, дати пропозиції: чи можемо їх направити окрему частина на закупівлю автобусів для цих громад цільово? Друге, чи можемо ми подумати над можливими програмами підтримки освіти саме в цих громадах? Можливо дати їм додаткові кошти для об'єднання дошкільного закладу разом зі школою. Можливо на ще інші програми. Давайте про це подумаємо. Певну економію ми будемо мати, можливо нам вдасться зробити окрім непопулярних, але потрібних дій, ще й і корисні і приємні. Так, і популярні також.

Шановні колеги, чи я щось пропустив з нашого обговорення? Чи ще нам щось потрібно додати до проекту рішення?

КОЛЕБОШИН С.В. Подивитись на гірські...

КИРИЛЕНКО І.Г. Голосуємо!

САВЧУК О.В. Пане голово, гірські школи! Я вас дуже прошу, згадайте про них! Гірські школи! Це окремий "континент".

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, друзі, давайте окремо, справді. Дякую, пані Оксано. Дякую, Сергію Валерійовичу, ви в один голос сказали одне і те саме. Дякую, це я точно впустив.

Давайте ми проаналізуємо окремо в майбутньому переліку на наступний рік і те, що у нас залишиться цього року з цього переліку шкіл, окремо прифронтові і гірські громади, що з ними в школах? Справді, були геть унікальні випадки, коли проблематично довозити в принципі і настільки далеко школа, що, можливо, її потрібно продовжувати просто фінансувати, як би то не було.

Що ще я забув додати?

ФРІС І.П. Сергій Віталійович, у мене питання технічне є.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, Ігор Павлович.

ФРІС І.П. Скажіть, будь ласка, наявність подібної конструкції в тексті рішення, яке буде проголосоване комітетом, чи воно? Я просто не знаю, хочу уточнити, можливо секретаріат вашого комітету підкаже. Чи є можливість постанову, яка була нами подана і зареєстрована, як ми робимо "в редакції комітету" оформити і винести її в зал з урахуванням тих всіх позицій, які будуть прийняті в рішенні комітету?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ігор Павлович, мені здається, я перевірю, звичайно, але мені здається, що я вже мав розмову по одній такій постанові з Головою Верховної Ради і він мені сказав, що текст постанови не змінюється таким чином.

ФРІС І.П. Добре. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Це, на жаль, нову подавати. Але тут вже якраз питання часу і ми вже просто не встигнемо фізично.

ФРІС І.П. Зрозуміло.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тому ми це зробимо рішенням комітету. І я вас запевняю, що я особисто буду контролювати це рішення комітету на рівні і Прем'єра зокрема. Тому, повірте, воно буде виконано.

КИРИЛЕНКО І.Г. В залі можна коригувати постанову з голосу і це буде абсолютно нормальна річ. Верховна Рада завжди права, пленарне засідання праве.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Хоч не з голосу, Іван Григорович. Давайте я ще раз переговорю з Головою, насправді, Верховної Ради. Але мені здається, що...

ФРІС І.П. Пане голову, якщо у нас існують правові конструкції в частині голосування народними депутатами і визначення суб'єктності Верховної Ради України, яка в принципі підняла це питання, я вважаю, що і політично і абсолютно прагматично буде скоригувати вказану постанову, якщо таке звісно можливо і воно процесуально буде підтримане керівництвом і Погоджувальною радою, щоб саме текст постанови містив відповідні рішення, які будуть сьогодні проголосовані комітетом.

Спасибі.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Давайте так, Ігор Павлович, я переговорю ще раз з Головою Верховної Ради, уточню цей момент. Якщо можливо, я думаю, що можна це зробити. Якщо ні, то ми проголосуємо рішення комітету, подивимося на дані в п'ятницю і в понеділок все ж таки приймемо остаточне рішення по цій постанові. Врешті-решт ми можемо її через те, що ми скоріше за все знайдемо технічне рішення, як вирулити зараз зі школами "45 мінус". Да? І у нас будуть питання по школах "60 мінус", які нам треба буде на наступний рік точно вирішувати, причому вирішувати наперед вже. Тому якщо треба буде просто перевнести постанову з новим текстом, я думаю, що ми тоді спокійно можемо перевнести і у вересні проголосувати, бо це вже буде на наступний...

ФРІС І.П. Час буде. Згідний з вами.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так. Дякую, Ігорю Павловичу.

ФРІС І.П. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, чи є ще доповнення, пропозиції до того, що було озвучено як проект рішення?

Якщо немає, шановні колеги, то вношу, ставлю на голосування проект рішення комітету, яке було через те, що ми зараз не приймаємо рішення по постанові, я пропоную включити в проект рішення все, що ми зараз

проговорили, з голосу, що я озвучив під стенограму, що говорили наші колеги. І це рішення терміново підписати та направити Міністерству освіти та науки, Міністерству фінансів для того, щоб ми в п'ятницю отримали фінальні дані, а в понеділок в першій половині дня, шановні колеги, я думаю, що десь орієнтовно на 11-у, я попрошу всіх народних депутатів членів комітету наперед забронювати годину часу для того, щоб ми повернулися до цього питання і встигли до Погоджувальної ради прийняти рішення по постанові Ігоря Павловича.

Хто – за, прошу проголосувати.

КИРИЛЕНКО І.Г. Кириленко – за.

ЛИС О.Г. Лис – за.

КОВАЛЬ О.В. Коваль – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Хто – утримався? Проти? Немає.

Шість голосів нам цілком достатньо. Рішення прийнято. Дякую, колеги.

І переходимо до наступного пункту порядку денного. У нас два пункти, вони досить швидкі, тому прошу не відключати свої камери.

Шановні депутати, пункт п'ятий порядку денного – про затвердження Плану роботи Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій на період чотирнадцятої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання.

Шановні колеги, рішення вам всім розіслане. Чи є необхідність обговорення?

Якщо немає, то прошу за нього проголосувати. Хто – за?

КИРИЛЕНКО І.Г. Кириленко – за.

КОВАЛЬ О.В. Коваль – за.

ВОРОНОВ В.А. Воронов – підтримую.

ЛИС О.Г. Лис – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Хто – утримався? Проти? Немає.

Дякую, колеги. Рішення прийнято одноголосно.

І передостанній пункт порядку денного, пункт шостий – про затвердження пропозицій Комітету Верховної Ради України з питань освіти,

науки та інновацій до проекту порядку денного чотирнадцятої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання.

Шановні колеги, проект рішення вам всім наданий. Чи є необхідність його обговорити?

Якщо ні, то ставлю його на голосування в такому вигляді, в якому він розісланий. Хто – за, прошу голосувати.

КОВАЛЬ О.В. Коваль – за.

ЛИС О.Г. Лис – за.

ВОРОНОВ В.А. Воронов – підтримую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. 6 голосів є. Рішення прийнято.

Хто – утримався? Проти? Немає. Дякую, колеги.

Шановні друзі і колеги, пункт сьомий "Різне". Чи є у нас сьогодні "Різне"? Якщо немає, я щиро вдячний кожному з вас за приділений час. Трішки затягнули, але це те питання, яке потребувало справді глибокого обговорення і занурення. Тому я щиро дякую вам за приділений час. Бажаю вам всім ефективного і тихого дня. До наступних зустрічей. На цьому засідання комітету вважається закритим. До побачення.